

Szerkesztői iroda:
A KIADÓHIVATALBAN,
hová
a lap szellemi részét illető közle-
mények küldendők.

Kiadó hivatal:
POLLÁK MÓR KÖNYVNYOMDAJA,
hová a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy nagy íven.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:

Egész évre 4 frt.
Fél 2 " "
Negyed 1 " "

HIRDETME NYEK DÍJA:
3 hasábos petit sorért, vagy ennek
helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyitlér sora 15 kr.

Uzsorás hitel megakadályozása.

(B.) Közgazdaságunk, hitelviszonyaink felvi-
rágozása mindnyájunk szívén fekszik. Miként kel-
lene azon segíteni, a felett nemzetgazdászok és
laikusok mindennap tanakodnak s a törvényhozás
nem tehetett jobbat, mint megszabta a kamatlábat,
s intézkedéseket tesz az uszoráskodás ellen. Az
uzsora valóságos rákfenéje közgazdasági viszo-
nyainknak s azok, kik ezt üzletszerűleg, hideg
kiszámítással üzik, legveszedelmesebb ellenségeink.
Egész községek tudunk, melyek hajdan virágzóak,
vagyonosak voltak, míg most a végtelenségig
lejtőjén állanak. E lapok utolsó hasábjai is sok-
szor tömve vannak birtokeladási hirdetésekkel, s
ha figyelemmel vizsgáljuk, egész községek lakóit
csapatosan találjuk ott. De nem mindig az uszo-
rás az oka a bajnak, hanem legfőbb ször az azon gon-
datlan és rendetlen életmód, melyet főleg a föld-
műves osztály folytat, minek következtében azután
hanyathomlok rohan a veszedelembé. Erélyesen
kell fellépni e baj ellen, s a míg az iskola, a szó-
szék is megteszi a maga kötelességét, az állam-
nak is szigorubbán kell ellenőrizni e gyászos kór
folyamatát.

A legtöbb uszorást a koresmárosok, szatócsok,
pálínkaárusok körében találhatjuk. Ezek hiteleznek
folytonosan; az adós végre nincs tisztában tarto-
zásával; marhája, háza földje odavesz, s végül
saját magát kötelezi le, hogy volt tulajdonát munká-
lja meg gazdaggá vált hitelezője részére, ki
minden termést elszed előle. — Itt kell segíteni.
De hogyan? Meg kell gátolni, hogy koresmai,
szatócsi stb. hitel ne nyújtassék hosszú időre, ha-
nem bizonyos idő szabassék, hosszánál tovább hi-
telezni nem lehet, s meg kell szabni azt az időt
is, mely alatt ilyenmő követelések, ha nem kö-
vetelhetnek és törleszhetnek, elévülnek.

Ha valaki napi szükségletét, maga és esa-
ládja élelmezését, ruházatát mások kölcsönözött va-
gyona által fedezi: szükségképpen a kölcsönadótól
függésbe jön, és az elszámolásoknál, mennél hosz-
szabb időközökben történik az, annál kétesebb a

tételek minőségére és természetére nézve az el-
lenőrzés; — az eladósodott, a függés természeté-
nél fogva se szigorúan bírálni, se visszautasítani
nem meri a túlkövetelést, mert könnyű életét ez
esetben nem folytathatja. Így a kizsákmányolás
határát a hitelező akarata képezi.

Ha ellenben a rövid idő alatti elévülés tör-
vényes korlátja a mindennapi élet szükségleteit
való pénzkövetelések szigorú határát szab, a
kényszer úgy a becsületes hitelezőre, mint az
adósra nézve is csak jótékony lehet, mert meg-
akadályozza vagyonának észrevétlen és azért el-
lenállhatlan megsemmisülését. — Ha a fogyasztó
közönség meggyőződik, hogy napi szükségletei fe-
dezéséről napoként, vagy rövid idő alatt gondos-
kodni tartozik: kénytelen idejekorán magához térni,
takarékoskodik és munkásság által háztartásában
rendet csinálni; de ez jótékonyabb, mint összes
vagyonából kipusztulva végtelenségig nyomorba sü-
lyedni, a honnan nincs menekvés; míg a koron-
kénti nélkülözés az előrelátást, gondosságot, mun-
kát és takarékoskodik, az anyagi gyarapodás s a
civilizált haladás büvész eszközeit fejleszti.

A rövid időközökbeni elszámolás és tartozás
kiegyenlítési-kényszer Franciaországban rég be-
van hozva; bizonyos esetekben 6 hónapos, má-
sokban egy éves elévülést szab meg a törvény.
Poroszországban 2 és 4 éves tartama az elévülés.
Sőt nálunk is 1848. előtti rövid idejű elévülé-
ssel lehetett védekezni. — Ismét be kell hozni.
Nehéz lesz ugyan megszokni, de végre is meg-
lehet szokni s a jó eredmény teljesen biztos. Ily
rövid idejű elévülés alá volnának vetendő: a ven-
dégülőkben, italmérsekben előgyasztott ételek, ita-
lok, szoba- és istálló költségek, — mészárosok,
szatócsok, boltosok követelése a kiszolgáltattott
árúért, — meszereberek, bérmunkások és nap-
számosok, cselédek bére, az áruszállítók és száll-
lítottók közötti kölcsönös követelések stb.

Ilyen formán legjobban meg lehet majd ta-
nulni azon példabeszéd hasznát: addig nyújtózd-
jál, a míg takaród ér.

Szám 101—1882.

K. Gy.

Szabályrendelet

a közmunka tételről és annak részbeni kötelező
megváltásáról

1. §. A közmunka kötelezettség kiterjed a megye
minden lakóra az alábbi kivételekkel:
 2. §. Kézmunka kötelezettség alól felmentvők:
 - a. Azon lakosok, kik 16-ik életévüket még be nem
töltötték, és kik a 60-ik élet évüket már túlhaladták, kivé-
vén azon esetet, ha házuknál velök egy kenyéren élő s
munkára alkalmas férfi családtag vagy szolgáló létezik,
mely esetben ezek a megszabott 6 és illetőleg 3 kézi
napszámot amazokért teljesítik.
 - b. A nők általában, kivéven azon esetet, ha házuk-
nál velök, legyenek ők hajadonok vagy özvegyek, egy ke-
nyéren élő és munkára alkalmas férfi családtag vagy
szolgáló létezik, mely esetben ezek a megszabott 6, illetőleg
3 kézi napszámot amazokért teljesítik.
 - c. Állami, megyei, községi rendes tisztviselők, segéd,
kezelő és szolgáló személyzet, személyeiket illetőleg.
 - d. Az országban törvényesen elismert vallásfeleke-
zetek lelkészei, kántorai, az egyházak, harangozók, jóté-
kony intézetek, kórodák rendes orvosai, ápolói, fizetett
gondnoki és rendes szolgaszemélyzete, személyeikre
nézve.
 - e. Állami, községi, és felekezeti iskolák tanítói.
 - f. A cs. kir. katonaság és a m. kir. honvédség, ide
értvén a szolgálatban levő nyugalmazott és rangjuk meg-
tartása mellett kilepelt tisztgyéneket, továbbá a kato-
nai feleket, családjaikkal együtt, végre az okleveles rok-
kant és szabadságos katonákat saját személyeikre nézve.
 - g. A koronai, kincstári és közalapítványi uradalmak,
valamint a közalapok és elkobzott javadalmak tisztjei és
szolgálói, saját személyeikre nézve.
 - h. A m. kir. pénzügyőrök személyeiket illetőleg.
 - i. Állami utkaparók.
 - j. Azon szegődött szolgálók, személyeiket illetőleg:
kik szolgálataikat teljesen másnak adván rendelkezése alá,
azokra nézve szabadon nem rendelkezhetnek.
- Igás munka kötelezettség alól felmentvők:
- a. Cs. kir. hadsereg és m. kir. honvédség minden-
nemű fogatai.
 - b. A m. kir. postafogatok.
 - c. Az álladalmi bánya-kincstár szolgálatában levő
fogatok.
 - d. Az ezen §. d. pontjában említett, s mint lelké-
szek állandóan alkalmazott papi személyek azon fogatai,
melyeket fiók községekben előforduló egyházi működéseik
rendes teljesítésére használnak.

TÁRCZA.

Arany János műhelyéből.

(A nagyenyedi műkedvelő-társaság Arany-émlék-estélyén, 1882. nov.
18-dikán tartott felolvasás szövege.)

(Folytatás)

Ezen művészi fokozással épen ellenkező eljárást
követ Arany — Ilosvai Toldijának egy másik jellemvo-
nására nézve.

„Vétek az lón benne, hogy részeges vala;
Minden reménysége boritalban vala“

éneklő Ilosvai. E jellemvonást a maga nyersségében meg-
hagyni: megfosztani Toldi rokonszenves voltának jelen-
tekeny részétől; teljesen mellőzni: ez meg ellenkeznék
az „epikai hitellel“ — a mi művészeti tekintetben gyar-
lóság volna. Mit tesz hát Arany? megfűnömítja ama durva
vonást; nyilvánulását korlátok közé szorítja, s egyszer-
smind hősenek lelkéből ki is magyarázza. Lássuk csak.
Benceze rátalál a magánosan bujdosó Miklósról, s megvi-
gasztalja az anjyasütötte cipóval, melybe száz aranyat
rejtett a fia számára; napfényre jönnek a vert aranyok;
s Miklós, ki épen fegyverekről, vitézi ruháról ábrándozott
vala, „a váratlan kinesen hogy ne örült volna?“

Szörnyűképen örült, ugrált örömben,

A holnapi napot forgatá eszében:

Hogy veszen majd fegyvert, szép ruhát magának!

Hogyan veszi fejét a cseh Mikolának!

Hogy lesz ez? hogy lesz az? — De hányféle hogy-ot,

Hányféle szép dolgot össze nem álmódott?

S örömeinek ez extasisában, mikor a pénzt már megolvasta:

„Most hallgass szavamra, jámbor szolgáló Benceze:

Nesze tedd el, itt van kinczvenkilenceze.

De a századikat könnyű helyütt hagynom:

Megiszszuk, mivel most magas kedvem ragyon.“

s következőik ama plasztikus életkép, melyben Ilosvainak

„részeges Toldija“ oly nemesen van eszményítve:

„ . . . közel találtak egy szegény csapszékét,

Egy szomju kutágas ácsorgott előtte.

Benceze nyerges lovát a mellé kötötte:

Toldi pedig bement: sötét volt a házba.

Belé vágta fejét a szemöldök-fába.

„Hé! koresmáros! hol vagy? a teremburádat!
Alszol, vagy meghaltál? mért nem gyujtsz világot?“
„Dehogyan alszom. (kit hoz a forgószél megint?)
Itt a mécs, bor is lesz: iteze kell-e vagy pint?“
„Nem kell pint, sem iteze, hiába is adnád,
Egy csöppet se hozz, vagy hozz egy öreg kannát!“

Előbb falatoznak.

Mikor pedig a nagy kanna megérkezett,
Mint a birkozásnak, neki gyűrekezett;
Felhajtá majd félig az öt pintes pohárt;
Benceze megokálta: „az Istenért megárt.“
„Art, nem art, én azzal keveset gondolok,
Terád pedig kicsit tartozik a dolog;
Ha örül az ember, csak nyűg hogy van esze;
Temessük el azt ma, itt van, igyál, nesze!“

Aztán:

A kemenczénél megpendült a czimbalom,
Toldi meg a kannát felkapá kezébe,
És kipattant vele vigan a közepre:
Ivott is, tánczolt is; majd leszakadt a ház.
Benceze mindig mondta: „megárt a bor, vigyázz.“
„Art, nem art, én azzal nem gondolok! haj rá!“
És az öreg kannát magasan felhajtá.
„Búsuljon a lovad, elég nagy a feje:
Nem volt ilyen kedvem, van száz esztendeje.
Kannát nekem esaplár! pintet az öregnek!
Mert nehéz a kanna: kezei remegnek . . .
Haj rá! haj! lakjuk el a búbanat torát;
Almos a esaplárunk: igyuk meg a borát!
Igyál, vén czimbalom: mindjárt rád loesolom.“
„Belém inkább uram: amúgy iszonyodom!“
„Magadéból ingyen! hallod-e koresmáros!
Tégy ugy, mintha innál.“ „Uram, nem lesz káros?“
„Ha csak ennyit tudtok“, monda Miklós, „inni:
Igya meg a föld a maradékot, így ni!“
S végig önté a bort a szoba földjére:
Rázza fejét Benceze s így tett rá, hogy: „éjnye!“
Toldi pedig rakta ugyancsak a tánczát,
Verte a fejével a mestergerendát.
Széles jó kedvében kurjantott nagyokat.
Ivott, megint tánczolt: megint ivott sokat

Végre Benceze, elgyengülve, felborult ültéből . . .

Toldi is belé unt a mulatozásba.
Asztalon leborult két izmos karjára:
(Meztelen karjában dagadtak az erek)
Ugy aludt el, ugy halt a hatalmas gyereke.

S ezzel az episoddal eleget tesz Arany az Ilosvai-akta
jellemzésnek is, meg tiszteletben tartja a szépnek is a
korlátait.

„Toldi szerelmében“ is előkerül az Ilosvai témája.
Piroskáért való bujában, Szalontán

Munkába mohón kap: rombol, újít, tervel, . . .
Mibe tegnap kezdett, ma félbe hagyatja, . . .
Majd téli vadászat örömirre gondol, . . .
Azután ez sem kell, riadása vadnak:
Belőle az esti lakomák maradnak,
Czimbora-csodító nagy hosszú ivások,
Vadász-társaihoz gyülekezvén mások,
Bonyolnak az éjbe, az arany hajnalba,
At a munkatévő, isteni nappalba:
Oreza-pirulással szégyenlik a fáklák,
Hogy ezek a tánczot szemtelenül vágják . . .
Immár az egész tél egy hosszú tivornya,
Nincs benne az éj s nap váltogató sorja . . .
De mind keserűbben tér bánata vissza . . .
Ezt hogy kiszorítsa, eszeveszett fővel
Búja erős házán dul minden erővel;
Mit neki egészség, erkölcs, vagyon, élet,
Becsület, és jó hír; és örök itélet!

Imhol az Ilosvai textusa, hogy: „minden reménysége bor-
italban vala.“ S „Toldi estejében“ okkal-móddal alkál-
mazva még egyszer találkozzunk e vonással. A Budavár-
ból jött követet magánál tartja:

„Légy vendégem és lásd: Isten-igazában
Hogy iszik, hogy vigad a magyar buvában.“

S öreg bortól ifju kedvet kapva

„ . . . Bunn a tag szobában
Ivott és vigadott Toldi haragjában
Birkozott a borral, erejét próbálván,
És meggyőzte a bort, erős lábán állván.

Hasonlóan nemesíti meg Arany Toldinak kegyet-
lenségét is. A cseh bajnokkal szemben először nagy-
lelkűnek rajzolja, s csak aztán, alnokságáért állat vele
boszut. Ellenben kegyetlennek rajzolja ott, hol ezt a lé-
lek minden vézes indulataival igazolva teheti, a Tar Ló-
rineczzel való halálos párviadalában.

Az özvegy asszonnyal való komikus kalandból, me-
lyet Ilosvai komolyan beszél el Toldiról. Arany gunyadt
csinál s azt Toldi vén korában csufondáros apródk szá-
jába adja. Ezzel azt a bélyeget nyomja rá a Toldi Mik-
lóshoz komolyan teljességgel nem illő kalandra, hogy:
„igaz is, nem is“ s ezzel a méltatlan komikumnak élet

e. Honvédségi lovak.
f. Pénzügyéri biztosok lovai.
3. §. A közmunka váltásdíj következőleg állapítatik meg a folyó 1832. évre:
a. Egy két fogatú igás napszám 1 forint. b. Egy egyfogatú igás napszám 50 kr. c. Egy kézi napszám 20 kr.

4. §. Minden háztulajdonos két igás marha után négy fuvar napszám, minden egy igás marha után két fuvar napszám, minden háztulajdonos 6, idegen házakban lakó egyének évenként három kézinapszám tételre levén kötelezve, a fennálló szabályok szerint köteles a tulajdonos a két marhás fuvar után egy napszámot, az egy marhás fuvar után szintén egy napszámot, a kézi munkát tevő pedig két napszámot a 3-ik §-ban meghatározott összegben megváltani, s ezen kötelezett váltásdíjt az alább megjelölt módon befizetni. — A fennmaradó napszámokat pedig ha szintén ezen értékben megváltani nem akarja, természetben pontosan leszolgálni. Az a ki a fuvar napszámot leteszi, vagy megváltja, külön kézi napszám-tételre nem kötelezhető.

5. §. Kézi napszám csak lakásul használt ház után számítandó. A közmunka köteles tulajdonos oly épületei után, melyek eselőd, vagy más szerződött gazdasági személyek rendes lakásul szolgálnak, kézi napszám nem rovatik ki.

A szellőre kötelesek a megállapított kézi napszámokat leszolgálni vagy megváltani.

(Vége köv.)

N A P L Ó.

Nov. 30. E napon a gyümölcsészeti-egylet összejövetelt tartott. Izleltetek. I. Almák: 188. Kurtaszaru Párisnak hibásan nevezve, Benkő Károly által M.-Koppándról beküldött ismeretlen csekély értékű alma. 170 gr. 189. Hosszszáru Páris Málnási Lajostól. N.-Enyeden. 135 gr. Roppanó, leves, fűszeres. Jeles. 190. Sávri Lőcsy Lajostól. N.-Enyeden. 190 gr. Puha, leves, savanykás ízű. Jó minőségű. 191. Szász tányér Benkő Károlytól. Koppándról. 240 gr. Türelt volta miatt kissé kásás, de kevéssé leves hús mellett kellemes ízű. Jó minőségű minden tekintetben. 192. Szász tányér Málnási Lajostól N.-Enyedről. Mint az előbbi, azonban nem kásás. 193. Jeges tányér hibás néven beküldött „Magyar tányér” Benkő Károlytól. 230 gr. Hús leveles, kellemes savanykás ízzel. Minősége jeles. 194. Magyar tányér Málnási L.-tól. 180 gr. A 193 sz. alattal megegyező. 195. Ismeretlen Horváth Lászlótól Diódról. 230 gr. Kásás, fűszeres. Csekély értékű. 196. Angol arany teli Parmain Horváth L.-tól. 130 gr. Kevéssé roppanos, közepes levestű, ezukros és finom fűszeres ízű, kitűnő esemege gyümölcs. 197. Török Bálint Zeyk Gábortól Diódról. 230 gr. Kissé kásás, de nem kellemetlen ízű közepes minőségű; azonban nagysága és szépségénél fogva kedvelt gyümölcs. 198. Ismeretlen Zeyk G.-tól Diódról. 125 gr. Fölötte savanyu, de némi fűszeres ízénél fogva élvezhető. Közepes minőségű. 199. Masanzki ugyancsak előbbi termelőtől. 120 gr. Puha, kevéssé leveles, igen kellemes, bár gyöngye zamattal. Jeles esemege alma, mely emellett finomabb sütemények készítéséhez legalkalmasabbnak tartatik. 200. Tiroli Rozmarin Zeyk Józseftől Gombásról. 110 gr. Levestű ugyan kívánni valót hagy fenn, azonban gyöngéd hús kiválóan fűszeres zamattal bír. Tartós volta és zamattal fogva jeles minőségű. 201. Tiroli Rozmarin Lőcsy Lajostól. Tojás alma néven beküldve. 125 gr. Minősége mint az előbbeni. 202. Pönyik Málnási Lajostól. Roppanó,

veszi, az epikai hitelnek minden sérelme nélkül. S hát a sir-rablás mondája? Ilosvai Toldija csupa bravúr-ból, durva éjjeli kalandképen „gazdagsággal való rakott sirt felbontá.” Ez adatot megnevesítve fölhasználni, még pedig úgy használni föl, hogy ép oly feltűnő helyet foglaljon el Toldi Miklósnak többi kalandjai között, mint a mennyire figyelmünket ki nem kerülheti, mint a mennyire szemünkbe tűnik Ilosvainál: e feladat megoldása adott legtöbb dolgot Aranyának. S mint a mesék hősnéinek feladata nehézségeivel együtt nő emberfeletti uton erje is: úgy Arany is e legnehezebb feladata megoldásában önmagát felülmúlja: a sirrablás mondájából költői anyagi kiolvastja a sirbontás kalandját, s ennek művészi igazolására kovácsolja fantáziája „Toldi szerelmének” meséjét. Masszív plasztikus képek egymásba fogódzó sorozata helyett, melyet Aranytól megszoktunk, itt már bonyadalmas, mozgalmas regénynek szövevényével találkozunk. Lovagi játékon, melyben a győztesnek díjja Rozgonyi Piroksa szerelme, Toldi, mogorva daczból, pajtása, Tar Lőrincz képében vívni s neki nyeri meg a díjat. De Piroksát megismerve, megbánja, már későn, szégyenletes tettet. Meg is másitaná valahogyan a visszá állapotot, ha a prágai kaland s fogságba esése a tarkói rablóvárbán hátra nem vőtnék. Ezalatt Piroksa Tar Lőrincznek lesz a felesége, a hozzá méltatlannak. Sok hánykódás után Toldi Tar Lőrinczet kegyetlenül párbajra kényszerítve, megöli. A megölt férjet hazaviszik s — Piroksa, döbbenve, özszerogyik holtan. Eltemetik férjével. — Piroksát, bár halva, még egyszer látni, Toldi feltöri sirboltját. Ezzel az elrejtettnek (tetszhalottnak), élve eltemettnek megmentője lesz. De a Tolditól fölnyitott sir kincseit két lakatos kirabolja, s a rablást Toldira fogják rá. Innen kezdve átok, súlyos vád alatt görnyedve barangol ezeltalan, majd az olasz földi hadjárat kalandjainak nevelten hőseképen, míg királya kegyelmének révébe nem jut.

Az egész verses regénynek, „Toldi szerelmének”, melylyel Arany a Toldi-trilógiát kiegészítette, textusa jóformán az a sirrablás epizódja, melyet Ilosvainál tizenkét sorban botránkozató curiosumképen elbeszélve találunk. Egy maroknyi rög, melyből a művészi fantázia tüze kiolvastja az aranyat; a művészi kéz idomító hatalma pedig megtízszerezte az így nyert nyers arany értékét.

(Folytatása következik.)

igen leves, ezukros, gyöngye kellemes zamattal. Ismert kitűnő esemege alma. II. Körték. 203. Napoleon Savinien. Zeyk Józseftől Gombásról. 110 gr. Nagyon fűszeres, leves, de fanyar. 204. Mint „Ismeretlen” Horváth L. által Diódról beküldött Nádmező körte. Szijjas hús nagy ezukor-tartalommal bír. Esemege gyümölcsnek nem válik be, de konyhai célokra igen alkalmas. Jegyzés. A 189. 190. 191. 192. 193. 194. 197. és 202. sz. a. bemutatott hat hazai ősfaj gyümölcs közül a Szász és Magyar tányér, Sávri és Török Bálint mint háztartási és piaczos, a Hosszszáru Páris és Pönyik mint esemege-gyümölcs ajánlatosak.

Decz. 2. A helybeli műkedvelő társulat e napon adta elő Toth Ede elévülhetetlen szépségű népszimnőjét: a „Falu Roszszát” a szó szoros értelmében zsfutóság telt ház előtt. Hogy az előadás iránt mily érdeklődést tanúsított nemcsak a városi, hanem a vidéki közönség is, mutatja azon igen örvendetes körülmény, hogy az igen díszes közönségben nemcsak közel vidékieket, hanem még gyulafehérváriakat is láttunk, és válljuk be az igazat: az előadás a hozzákötött várakozásoknak és reményeknek minden tekintetben megfelelt, elannyira, hogy bármely jól szervezett színtársulatnak is becsületére vált volna. Az egyes alakok személyesítői mindannyian belelétek magokat szerepökbe; a mi annál nagyobb dícsereitökre válik, mert a darab oly vidéken játszik, hol az egyes népszokások, népjellemek sok tekintetben eltérnek a mieinktől; az pedig kétségen kívül áll, hogy az előadás sikerének egyik fő kritériuma a népszimnővekben rendszerint nagyon élesen kidomborodó népjellemek helyes felfogása és élethű eljátszása. — Ilyen helyes felfogást és élethű alakítást láttunk a Feledi Boriska személyesítőjénél Krizmanicsnéknél, ki a szerelmében tántoríthatatlan, romlatlan szívű egyszerű falusi leánykát mondhatni eszményítve, személyesítette és mutatta be, s ez uttal is teljes mértékben kiérdemelte „a közönség kedvence” nevet. Finum Rózi: Balkay Istvánné mindjárt első megjelenésével kedvező benyomást tett a közönségre, a melyet kecseljes mozdulataival megnyerő, élénk játékával és szívhez szóló csinos dalaival teljes elismeréssel fokozott. Bártki Teresi: Vajna Janka a bogárszemű legénybolondító, de választottjához hű, szép árva leányka, majd szélesely, hamiskás menyecske szerepében teljesen beváltott és igen kedves jelenség volt. Csapóné: Finna Giza, Sulyokné: Török Zelma, Tarisnyánsné: Lázár Czili az önézetes kevély módos aszszonyokat annyira sikerülten és élelken ábrázoltak, hogy teljesen méltó helyet foglalnak el az est ünnepeitjei sorában. Gonosz Pistáné Lázár Irén sem maradt hátra a gonoszban sántikáló férje kimaradása miatt aggódva sápitó asszony szerepében; sőt a kisebb szereplők között annyiban hívebb volt szerepéhez a menyáiban vén asszonynak maszkirozta magát. Wint Kata a takaros zsidó menyecske alakjában szintén csinos jelenség volt. Gonosz Pista: Balkay István, törülmetszett eredeti alak volt. Eredetiségét nagyon emelte az által, hogy a történeti hely tájszólását használta könnyedén erőltetés nélkül, szóval e nehéz és sokoldalú alakítással járó szereppel oly szerencsésen megküzdött, hogy ezt a „Gonosz Pistát” a leggonoszabb Pisták közé számíthatjuk. Góndör Sándor: Szász József, a vélt szeretője által elhagyott, bunak eredt falu roszszáak kiküldött, elkeseredésben súlyos vétségekre vetemedett, de alapszabán nem rossz önézetes szolgálóként, egy külső megjelenésével, mint átgondolt játékával és rokonszenves szép dalaival igen sikerülten személyesítette. Feledi Gáspár: Vajna Károly, a becsületére, családjá jó hírnevére féltékeny gazdag falusi földmivelő, ki végre gyermeke boldogságáért mégis erőt veszen büszkeségén, nála megszokott helyes drámai felfogással játszta. Feledi Lajos: Kövendi Dénes, a szeretőjét, majd feleségét folytonosan féltő, daczos, de felesége szép szeméi előtt mindig kapituló fiatal gazdát sok élénkiséggel, elismerést érdemlő könnyed játékával állítja szemünk elé. Czene: Benedek Árpád, Ádus: Tóth Sándor, falusi cigányzenészek annyira belelétek magokat szerepökbe, hogy a valódi cigányzenészeket is féltékenykedő tehették saját cigány-mivoltukra. Nem kis élvezetben részesíté a közönséget a „makk hentes” koresmáros: Nagy Zsigmond, ki e kis szerepet oly előnyösen és ügyesen tudta kizsákmányolni, hogy nagyobb szerepnél is számot tevő tapsokat aratott. Csapó gazdember: Rákossi Bálint, Kónya a kántor tanító: Szalma Lajos; Jóska béres: Szilágyi János; Megyei csendbíró: Bartha Antal, mindnyájan sikeresen működtek közre a darab öszszhangzatos előadására. — Méltánytalank volnánk, ha nem fejeznék ki teljes elismerésünket a „sugó” Orbai Lajos ur iránt, ki a tisztá, érthető, s a közönség által mégis alig észrevehető sugás mestereként mutató be magát. Bizonyára farszótóbb, s az előadás szabatos és fennakadás nélkül való lefolyására is sok tekintetben befolyó, szerepe senkinek sem volt mint neki. — Ismételve mondhatjuk, hogy az előadás egy anyagilag, mint erkölcsileg a legteljesebb eredményt mutatja fel. Társulatunknak mindkettőre nagy szüksége volt. Dszletie, szervezői annyira elhasználtak, hogy részben kijávitást, részben pedig újakkal helyettesítést igényelnek. Az erkölcsi siker által ismét visszanyertük nemcsak már-már veszni indult önbizalmunkat, hanem visszahódítottuk a közönségnek is az utóbbi években nagyon sokszor, s nem minden ok nélkül, kétségbevitett életképességünk iránti bizalmat. Most már azon kell igyekeznünk, hogy nehogy ismét meggyengítsük vagy épen elvesszük azt, a minek másodszori visszaszerzése már alig, vagy nagyon nehezen sikerülne. — Az előadás végeztével a nekihevült ifjuság táncot rögtönzött; de a csapongó kedély, fájdalom! aligegy óra alatt az óriási mérvet öltött por tengerébe fut. Sokkal szerencsésebben érvényesülhetett az elpusztíthatlan jó kedély a vendéglőben lefolyt társas vacsorán, hol az est ünnepeitjei és egy néhány műbarát zene és vidám felkőszőutók között, még jó sokáig daczolt az álomra hívó éj hatalmával. — A mulatság utóhangjai már a szabad ég alatt zengették el. A tűzverő ifjuság egy néhány áorándosabb tagja szíve és kedélye kifogyt nem akaró lángját éjjeli zenékben értékesíté, hogy az álom szeliden ringató karjain szendergő szépeket az ébren álmódás édenébe varázsolja. — Teljes elismerésünket és köszönetünket kell kifejeznünk

Balkay István fogházigazgató urnak, ki a próbák vezetése és az egyes szerepek betanítása által oly annyira megkönnyítette és lehetővé tette a minden várakozást felülhaladó sikert. Sok ilyen buzgó tagot adjon az eg társulatunknak.

Decz. 3. A nagyenyedi ref. egyház közönség képviselő testülete e napon délután 3 órakor rendkívüli közgyűlést tartott a templomban. Elnök a közgyűlést megnyitván, előterjeszti, hogy erdélyi ref. egyházkerületünk szervezeti törvényei értelmében egy öt éves cyclus ismét lejárván, az új képviselőválasztások megejtése el van rendelve. Ezen felsőbb intézkedés következtében felhívja a képviselőtestületet, hogy az enyedi választókerületből, hova egyházunk is be van osztva, egyházkerületi képviselőre adja meg a maga szavazatát. Ezen felhívás folytán a képviselői közgyűlés, nt. Hegedűs János egyházi képviselő ajánlta folytán, szavazatát egyhangulag Szilágyi Farkas lelkészre adja. — Beterjesztvén az 1881-ik évről készült és keblileg átvizsgált közpénztári számadások, közgyűlés megütődéssel értesül azon elszomorító körülményről, hogy a tőkekamatok, taksák és egyházi rovatáli összegek nagyon pontatlanul folynak be, mely körülmény miatt rendkívül nagy a hátralék. A számadásokat jóváhagyja, annak egy példányát felülvizsgálat végett a mélt. igazgató tanácshoz fölterjeszteni határozza, a keblly egyháztanácsot pedig oda utasítja, hogy a hátralékok felhajtása iránt a kellő intézkedéseket haladéktalanul tegye meg.

Decz. 3. A nagyenyedi vereskereszt-egylet választmánya dr. Donogányi Jakabné alelnökön őnsza szállásán tartott gyűlésében a rosz idő miatt a tagok csekély számban vettek részt. A tavaszi gyűlésben meghatározott 500 sebkötő esomag átvételéről s több egyes intézkedésről szóló értesítés tudomásul vétele után, a tiroli árvizkárosultak részére 5 frt adomány határozatott. A vereskereszt-egylet javára rendezett 4 millió forint törlesztési és nyerevényköleséből 60 db. sorsjeggy jegyzetvén elő, ezek elárúsításra meghatározatott. Török B. egyleti titkár felhíván a választmány figyelmét a ruhátlanúsággal küzdő szegénysorsu tanulókra, s megemlítve lapunknak segélyezésre felhívó cikktét, ajánlja, hogy vegye a választmány az ügyet kezébe. Elfogadtatott s határozatba ment, hogy ez ügy feletti részletebb intézkedésre legközelebb választmányi gyűlés hívassék össze.

Decz 4. E nap forduló pontot fog képezni Gy.-Fehérvár város közéletében. Lehetetlen volt sajnálat nélkül nézni azon hanyatlást, melyet egy tehetségtelen, hivatásáról elfeledkezett és immoralis egyén polgármestersége e szép multu város közigazgatásában, vagyoni viszonyai-ban és társadalmi életében előidézett. Küzdött is egy válogatott, intelligens kitűnő csapat, hogy megszabaduljon a lidércnyomástól, felhasznál szép szót, és nyers eljárást, irásban és sajtóban fellépett, kérlelte a megyét, a közigazg. bizottságot, a minisztert — sokáig, megfelelő eredmény nélkül. A mérték azonban betelt. Már a nyár folyamán kiküldötte a közig. bizottság a m. főjegyzőt: vizsgálatának eredménye a tisztu ügyész kezébe tetetett le. Újabb mulasztások merültek fel s ezek folytán a t. alispán ur lett megbizva, hogy bafejezze a munkát s végleg szabadsáta meg várost. Ugy is lett. Ezen a napon megjelent a t. alispán ur a m. tisztu ügyészszel a gyulafehérvári város- házánál s előtalálva Csoma urat, egyszerűen felhívta, hogy belátva helyzetét tarthatatlanságát, mondjan le a polgármesteri állásról, mivel a vizsgálat rendjén különben is felfog függesztetni. Cs. ur azonban kijelenté, hogy ő nem hibás, ő ártatlanul támadtatik meg stb. Mire a m. t. ügyész előmutatván állásáról való elboesátását ajánló javaslatát, alispán ur újabb figyelmeztetése folytán persze ártatlansága együgyű tudatában megirta „lemondását”. A t. alispán ur erre rögtön össze hívatta a városi képviselőtestületet. Látni kellett volna az örvendetes meglepetés hatását! Városszerte gyorsan elterjedt e hír s nem volt becsületes, városa javát szíven hordó ember, ki teljes örömmel ne továbbította volna a hírt: Cs. lemondott! Zsfutalásig megtelt d. u. 3 órakor a városi képviselőtestület s élénk éljennel lett fogadva a t. alispán ur, ki felolvastatván a lemondást, helyettesítésre hívta fel a képviselőtestület. Egyhangulag köztetszés között Novák Ferencz, tevékenysége szorgalma, tehetsége és társadalmi életben kedveltsége miatt közszeretben álló városi főerdész lett megválasztva helyettes polgármesternek, a végleges választás pedig f. hó 9-re tüzett ki. Üdvözljük a derék képviselőtestület, az új polgármestert s élénk érdeklődéssel és jó akarral fogjuk kísérni jövőbeni működésüket!

A JÖVŐ HÉTEN.

Decz. 13. A megyei közigazgatási bizottság havi ülése.

— A városi tanács ülése.

Decz. 14. Délelőtt 10 órakor az alsófehérmegyei gazdasági-egyesület választmányának évnegyedes gyűlése.

— Délután 3 órakor gyümölcsosztó.

Decz. 17. A nagyenyedi kaszinó rendes évi közgyűlése.

VEGYES HIREK.

— **Tisza-Eszláron** a dadai hulla újra elrendelt kiasása folyó hó 7-én megtörténtén, a hulláról a múlt nyáron konstatait bonzoleletet a jelenleg működő szakértők lényegében megerősítettek. A beidézett tanúk hit alatt azt vallák, hogy Eszter fogai épek, szabályos növéstiek voltak, míg e hulla fogai kereszbe nőttek. A szakértők annyit konstataáltak, hogy a hulla legkevesebb 18 éves, esetleg még idősebb nő lehetett. E szerint a védők feltevése, hogy a hulla Solymosi Eszteré, elcsik.

— **Kinevezések.** Vallás- és közoktatásiügyi m. kir. miniszter úr a marosújvári állami elemi iskolához ottansegéd-tanító Barabás Lajost rendes tanítónak, ugyanoda csernatonai tanítónak Luka Ist. valamint a vizaknai áll. elemi iskolához Kis Zsuzsa okl. tanítónőjelöltet segéd-tanítónak méltóztatott kinevezni.

— **Halálozás.** Lukács János zalathnai m. kir. postamester, bányabirtokos és A.-Fehérmegye bizottságának tagja Zalathnán elhalt. Családján kívül nagy rokonság és Zalathna vidékének társadalma fájlalja elhunytát.

— **Sztupa Andor** jól szervezett dráma-, vígjáték-népszínmű és operette színtársulata, mely jelenleg Tordán általános pártfogás mellett működik, városunkban folyó hó 14-én kezdte meg előadásait a régi városház színterében „Figaró házassága” kitűnő vígjátékkal. Sztupa ur egyelőre 12 előadásra bérletet nyit következő árak mellett: támlásszék 8 frt, zártzék 6 frt. — A bérleti előadás a következő művek közül lesz összeállítva: Cizra nyomorúság, Kéjutas, Erkölesi halott, Nagyzás hobortja, Figaró házassága, Törvénytelen fiu, Udvoška, Fatineza, Boccaccio, Kornevillei harangok, Párisi élet, Boázi boszorkány, Toborzás, Odette, Pálnka, Veres sipka, Milimári, Denevér, Ördög része, Hófehérke, Tudós nők, Dunanán apó, Kényes Bertók, Színházi bohóság, Faust és Margareta, Ágnes asszony, Precziosa, Veremeyegző. Ajánljuk ezen közönségünk által is már előnyösen ismert jeles színtársulatot egy a helybeli, mint a vidéki műpártoló közönség pártfogásába.

— **Benedek Simon**, a magyarlapádi „kincses pince” tulajdonosa kir. táblai végzés folytán szabadlábra tévén, a gyulafehérvári törvényszéki börtönből elbocsátott. — Kíváncsian várjuk a vizsgálat eredményét.

— **A helybeli Bethlen-főtanoda népesége** a tanító személyzetrel együtt jelenleg meghaladja a 800-at; oly mennyiség, mi már egy évtized óta nem volt. A 800-at túlhaladja a naponta kiosztott kegyeczipók száma is. A közelebbi múlt után mindkettő szokatlanul és váratlanul öröndetes jelenség! Nem kevesebb örömmel jellehetjük azt is, hogy a főtanoda jószágaiért igért újabb haszonbér a következő 12 éves ciklusra 2—3 ezer forinttal meghaladja azon összeget, mit eddig adtak. A mint halljuk, egyedül a vingárii birtokért nem igérték még a múlt haszonbérösszeget sem meg, ennél fogva az eljáróság erre újabb árverezést hirdet.

— **A karácsoni szünet** a Bethlen-főtanodában folyó hó 20-án delelőtt fogják megadni.

— **Helybeli ref. egyházközösgünkben** az egyházi és politikai adminisztrációnál oly nélkülözhetlen „Család-könyv” elkészítése tekintélyes egyháztagok közreműködésével folyamatba indult.

— **A nagyenyedi gyümölcsészeti egyesület** kéri a gyümölcsészeti fejlesztése iránt érdeklődőket, hogy nagyobb mennyiségű alma- és körtemagvat, oltásra alkalmas alma és körte alanyokat ajándékozzák, vagy készpénz fizetés mellett vételre felajánlják sziveskedjenek.

— **Őszi közgyűlés.** A nagyenyedi ev. ref. egyházmegye decz. 14-én O-Tordán rendes őszi közgyűlést tart, ugyanezen alkalommal házassági és köztörvényszéki ülés is fog tartatni.

— **Követésre méltó példa.** A hunyadi ev. ref. egyházmegye a napokban rendkívül gyűlést tartott Déván. E közgyűlés Dózsa Dénes szászvárosi tanár indítványára elhatározta, hogy a gyümölcstermelés emelése s ez által a nép anyagi jólétének fokozása céljából köteles minden lelkész, s hol ez nem volna a tanító már 1883. tavaszán gyümölcsfa iskolát állítani, legalább 3-szor anyagi oltványnyal, mint a bány családra az egyházközösgben. Csak nemes és a kereskedésre alkalmas gyümölcstajok, nevezetesen alma és körte oltványok termelendők. A faiskola kezelői kötelesek az ily nemese oltványokat a nép szegényebb részének ingyen, a vagyonszámbaknak a lehető legmértékeltébb áron beosztani rendelkezésükre, áltatában odahatván, hogy a nép a gyümölcstermelést megkedvelje s anyagi helyzetének javítására felhasználja. Az esperesi vizitációnak kötelességévé tétetett a faiskolákat évenként megtekinteni s a hanyag és mulasztó jelkézeteket s tanítókat felelőségre vonni.

— **Az állami erdőszőknek** megyénként leendő alkalmazása tárgyában megyénk bizottsága által földmivelési m. kir. miniszteriumhoz intézett s a törvényhatóságokkal is pártolás végett közölt előterjesztést Győrvármegye f. hó 7-én tartott közgyűlésében hasonszerű felirattal pártolta; hasonlóan tett több más törvényhatóság is.

— **A megyei egészségügy köréből.** A hólyagos himlő rövid nyári szünetelő; után újlag mutatkozni kezdett megyénkben néhány ponton; így Felső-Ujvárt október végétől múlt hó végeig 23 beteg volt, kik közül 8 felgyógyult, 3 meghalt s 7 még betegen maradt. — Demeterpatakon J. Gergelyfán 3 eset volt. Gyula-Fehérvárt s különösen Portuson sem jól állhat a dolog; de a betegek számát az eljáróság jónak látja sűrű homályba borítani. — O.-Herepán 4 gyermek ronesoló toroklobban pusztult el, mire a baj megszünt. Kiskeréken és Bagóban veres himlő kezd mutatkozni.

— **Népesedési mozgalom és egészségi állapot Nagy-Enyeden** november hóban. Született 8 fiu, 11 leány; meghalt 5 férfi, 7 nő; születési többlet 3 fiu, 4 leány. Az egészségi állapot kedvező volt; túlralkodók a légzőszervek hurutos bántalmi voltak. Ragályos betegségek közül 2 hólyagos himlő észleltetett két felnőttél, egyik

Benedekről jött, másik Maros-Portusról és egy diphtheritis.

— **Közön-ég köréből.** Általános a panasz, hogy a helybeli m. kir. postánál egy darab időtől fogva tömegesebb megjelenésében a levelek feladása, vagy azok elhozása, a postai személyzet csekélyisége miatt, oly lassan történik, hogy sokszor hosszu ideig kell a feladónak vagy átvevőnek várakozni. Miután általánosan elfogadott elv: hogy az idő pénz, kérjük a postaigazgatóságot, hogy ha lehet személyszaporítás által e baj megszüntetése iránt intézkedjen.

— **Közönetnyilvánítás.** Tekint. Munkácsi Zsigmond úr, ki iskolánk iránti érdeklődését évenként kitűzött jutalmazásával eddig is kimutatta, újabbán néhány ruhadarabot küldött be hozzám, hogy azok szegény tanulók részére átalakíttassanak. Fogadja halás köszönetemet. Sebestyén Sándor, polg. isk. h. igazgató.

— **A mézárászok előtti piacrészes rendezése** érdekében az eddig ott áruol pecevény és kenyérváros kofákat a tanács a város buzapieci Sebesi-féle telken e végre elkerített térre helyeztette át.

— **Verespatak közösgében** dalkör alakult Damó Vilmos id. elnöksége alatt. Alapszabályai megerősítés végett felterjesztettek. — Szép reményt kötünk Verespatak derék közösgének buzgalmához.

— **Preszáka közösgében** egy menyegző alkalmával egy mulató fiatal ember társának mellébe tréfából puskavesszőt döfött; szerencsére a gyors orvosi segély folytán komolyabb baj nem állott be.

— **Stanley „Utazásom Közép-Afrikában”** című nagy érdekű művének újabb nyolcz füzet (10—17) fekszik előttünk. Minden újabb iv valóban zavarba hoz, hogy mit mondjunk a műről, a mit már el nem mondottunk, vagy mi új lenne azok előtt, kik velünk együtt a legfejlettebb érdeklődéssel, hogy ne mondjuk, kíváncsisággal várják a nagynevű utazó komolyan tudományos és megis oly minden ízében lebilincselően, vonzó modorban elbeszélte utazását, emberi erőt felülhaladó fáradsámaikat. — Mintha egy álmokép vonulna el szemünk előtt, mely majd lidéreznyomás gyanánt nehezedik reánk és aggodunk, mint szabadul majd a hős a minden oldalról ellene zúduló veszély elől. — majd ismét valóságos gyönyörrel merülünk el az egyszerű természet elragadóan szép részleteibe. Bármily — még oly jelentéktelennek látszó — fejezet is annyi tarka képet állít elénk, hogy bizony nem túlzás, ha az itt szerzett élvezet felébe tesszük a legdivatosabb regény által nyújtott szórakozásnak is. Mily érdekes például az agandai élet és szokások leírása, mily tiszta fogalmat nyerünk az ottani kezdetleges társadalom tagjairól és kormányzatáról, mily élethíven állítatik elénk Mtesa császár, udvarával, fejedelmi gyűléseivel és szabadalmaival együtt. És mit mondjunk még a szöveg közé rajzolt és nagyobb képekhez, melyek segítségével jönnek a képzetnek, hogy annál könnyebben elbolyongjon a távol és sötét világ rész titokzatos vidékei, melyek még soha ily leírásban nem kerültek olvasó elé. — A díszes kiállítás minden kifogáson felül áll, az ár pedig oly olcsó. (egy füzet 30 kr) hogy más nyelven hat ily árért sem lehet ily díszmüvet megszerezni.

ORSZÁG-VILÁG.

— **M.-Vásárhelyt** vasárnap Apor Károly báró elnökléte alatt tartotta a Kemény Zsigmond-társaság december havi ülését. Főtárgya Sándor Kálmán telolvásása volt, melyben a párbaj jogtörténelmének vázlatát adta elő. Ismertette a german jogintézményekből való eredetét, a középkori istenítételeket, aztán az újabbkori törvényhozások intézkedéseit a párbaj ellen. A legkiválóbb írók, bölcsezők szava sikertelenül hangzott el, a párbajmánya folyton burjánzik. Egyedül az angol nevezet tudta kiküszöbölni ez esztelenséget. Ajánlja a „P. Napló” minapi indítványának általános elfogadását, hogy a sajtó semmitféle párbajhírt se közöljön s eközben vágja be útját az olcsó dícsőségek. Ezután Lakatos Samuel h. titkár Jákegy Aladár három esinos versét olvasta fel.

— **Magyarország felvidéke a panszlavizmus ellen.** Nyitra nov. 28-án a „Felvidéki magyar közművelődési egyesület” Odessalehi Gyula herezeg elnökléte alatt megalakult ezen jelszó alatt: „mindent a magyar irányú közművelődésért!” Nyitra, Trenesén, Turóc, Bars, Hont, Zólyom-, Nógrád-, Pozsony-, Liptó- és Árva megyékre. Selmezbánya és Nagyszombat szab. kir. városokra kiterjed a mozgalom, további folytatásul azon hazafias és nemzeties irányú törekvésnek, melyet Sárocsmege kezdett. Szaboemege és Temesvár hön felkarolt. A megalakulásnál jelen voltak Oodessalehy Artur herezeg, több crsz. képviselő, Turóc- és Trenesémegyek és Selmezbánya város küldöttségei számos más küldöttséggel együtt. — A megyeháza és a város épületei nemzeti zászlókkal voltak fellobogozva. Egyaránt nagy lelkesedés uralkodik a legszentebb ügyért: a magyar szellem felvirágoztatása és terjesztéseért. Lehoczky trócezi alispán és Libertiny nyitrai tanfelügyelő, a felföldi magyarság buzgó harezosai lelkesítik a magyar hazafias s a magyar kultúra ezen mozgalomát ott a panszláv irányú tötség közepette. — Elénk rokonszeny fogadja e joeszerű mozgalmat mindenütt; kísérje siker e bekés irányú törekvéseket!

— **A bukovinai csángó magyarok közül,** kikről múlt számunkban megemlékeztünk Tomka Károly andrásfalvi lelkésztől vezetve f. hó 5-én egy küldöttség érkezett a fővárosba, hogy beköltözködhetsők végett a kellő lépéseket megtegyék. Neveik: Kántor János főkurátor. Csobot András, László György, Darabos Mihály és Kerekes Mihály. Viseletük: nagy kucsma, fehér durva posztó ruha, sötét színű ködmön magas szarucsizma. Megjelentek az országgyűlésen, kérve a sajtó pártfogását betelepülésük érdekében. Tisza miniszterelnöknél s O Felsőge, a király előtt is voltak kihallgatásan.

— **Keleti testvéreink** ezimen László Mihály 85 lapra terjedő füzetet adott ki, melyben a bukovinai magyarok és a moldvai csángók szomorú sorsát tárja fel

megdöböntő adatokkal. Moldvaországban régente félmillió csángó élt, ma már 50—60.000-ról szól az oláh statisztika s számok folyton fogy; a legerőszakosabb eszközökkel oláhsítják őket.

— **Konstantinápolyban** igazi felfordult világ uralkodik. A közelebről elcsapott Said miniszterelnököt és Ozman hadügyminisztert vasárnap a szultán visszahelyezte előbbi állásukba. Fuad pasa és társai elfogatása, hír szerint azért történt, mert Fuad pasánál több előkelő török összejövén, abban állapodtak meg, hogy a mostani gazdaság kormányzat megváltoztatását fogják kérni a szultántól s ha nem enged, lemondanak hivatalos állásukról. Egyik jelenvőt azonban, mint összeseküvést sugta be a dolgot s rögtön következtek az elfogatások. Abdul Hamid szultán állapotáról is szomorú hírek érkeznek. Mondják, hogy az örültséghez közeledik; mindenkit árulónak tart, környezetét folyton változtatja. Abdul Aziz sorsától retteg s a gyilkosoktól való félelmében gyakran veszedelmes örvongési rohamai vannak.

— **Arabi pörében** a hadi törvényszék múlt vasárnap ült össze. Csupan a tegyveres lázadás vádját tartottak fenn. Arabi beismerte vétékét s a törvényszék kimondta a halálos ítéletet; nyomban aztán pedig a khedive átváltoztatta ez ítéletet örökös száműzetésre, oly megjegyzéssel, hogy a halálos ítélet végrehajtandó, ha Arabi visszatér Egyptomba.

KÖZLEKEDÉSÜGY.

Postai tudnivalók.

(Folytatás.)

A térti küldeményekről. A címzettnek nem kézbesíthető tárgyak bizonyos határidők elteltével visszaküldetnek, s ha lehetséges, a földadónak visszaadotnak. A visszaküldésért díj nem jár.

A „poste-restante” levelek, akár bel- akár külföldről érkeztek, a megérkezéstől számított két hó eltelté után földadói helyükre visszaküldetnek.

A felszólalásról. (Reclamatio) Ha valamely ajánlott tárgy helyes kézbesítése iránt a földadónak kétsége van tudakozványt indíthat utána.

A földadónak akármely postahivatalnál vagy postaigazgatóságnál az eredeti földadó-vevény előmutatása mellett történhetik, míhelyt a reklamáló tárgy elküldése óta annyi idő múlt el, hogy reá válasz érkezhetett volna.

A reklamációért 10 kr. illeték jár, kivéve, ha az illető tárgy térti vevény mellett volt feladva, mely esetben a reklamáció díjmentes. E díjmentesség azonban megszűnik, ha a reklamáció nem a földadó, hanem más postahivatalnál emeltetik.

Utmutatás a bérmentesítés körül.

A belföldi és a Németország közti forgalomban levelekre nézve kétféle súlyfokozat van, t. i. 15 grammig és 15 grammon felül 250 grammig. A külföldi forgalomban ugyanezekre nézve a súlyegység 15 gr. azaz a kiszabott díj annyiszor rovatik fel, a hányszor 15 grammot a levél nyom.

Nyomatványokra, üzleti papirokra, valamint árumintákra nézve külföldi forgalomban a súlyegység 50 gramm; 50 grammnál kisebb súly teljes 50 grammnak tekintetik. De vannak bizonyos minimális díjak, melyek a tarifában külön rovatban vannak feltüntetve.

A belföldön és Németország közti forgalomban nyomtatványokra nézve csak négy súlyfokozat van, t. i. 50 grammig, 50 grammon felül 250 grammig, 250 grammon felül 500 grammig, és 500 grammon felül 1000 grammig. (1 kilogr.)

Az áruminták pedig a belföldi és a Németországgal való forgalomban 250 gramm maximalis súlyig egyseges díj (5 kr) alá esnek.

Magyarországban földadott levélpostai küldemények csak magyar, érvényes levéljegyekkel bérmentesíthetők.

A levéljegy a cím oldalán, és lehetőleg, annak felső jobb sarkán alkalmazandó. A levéljegy ha bélyegzővel átbetűzve vannak, érvényteleneknek tekintetnek. A levéljegyeket a boríték szélén átújatani nem szabad. Levéljegynyomat borítékból kivágott levéljegyek, továbbá olyanok, melyeknek fehér szélét hiányzik, végül azok, melyek két vagy több levéljegyből vannak összeállítva, valamint a már használt levéljegyek érvénytelenek. Levéljegyek kétszeri használata hamisításnak tekintetik, s mint ilyen a büntető törvénykönyv (1878. V. törvényzikk) 412 §-a értelmében fenytetik.

Az egyes országokba szóló levélpostai küldemények postadíjai az idevágó tarifa illető rovatában vannak kitéve.

Bérmentetlen levelek díja kétszeresen számíttatik. Utánküldött bérmentetlen levél pedig úgy díjaztatik, mintha már eredetileg helyére szolt volna.

Közlő: Gábor A.

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

A szántóföldre hordott trágyának kezelése.

A mint a hideg idők beállnak s a fagy által az utak járhatóvá valnak, mindenfelé megkezdődik a trágya kihordás. A trágya kihordásnál szabályul tekintünk, hogy a mint a trágya a szekérről lekerül, rögtön teregezzük el s ne hagyjuk kupacokban. Régen jobbnak vélték a télen kihordott trágyát kupacokban hagyni és csak tavasszal teregetni szét, mert azt hiték, hogy a széttergetett trágyának ereje ellian. A közelebbi időben kezdett azon nézet érvényre jutni és szabályvá válni, hogy czélszerűbb a trágyát kihordás után azonnal elteregetni. Ha ezt tenni elmulasztjuk, a trágya a kupacokban elszesenedik, a mit szabadszemmel is észrevehetünk.

Ha tavasszal az ily kupacokat megvizsgáljuk, azt fogjuk tapasztalni, hogy a felső réteg nem egyéb szalmánál. A benne volt alkatrészek részint elliantak, részint pedig az eső által az alsóbb rétegekbe mosattak; itt nagyobb melegség fejlődött, a minek folytán a trágya gyorsabban bomlik, sok értékes alkatrésze ellian. Különösen ammoniak illan el nagy mennyiségben. Ezen kívül,

ha a trágya kupacokban hagyatik, akkor a vetésben buja foltok fognak mutatkozni.

A trágya rögtön szétteregésének következő előnyeit sorolhatjuk fel.

1. A talaj a szétteregett trágya alatt porhanyóvá lesz, még a legkötöttebb agyagtalaj is megporhanyul, ha télen át trágyával van borítva, és tavasszal könnyebben munkálható meg.

2. Buja foltok nem fognak előfordulni, a trágya eloszása egyenletesebb leendő, sőt egyenletesebb, mintha a kihordás után azonnal alászántott volna, mert a trágya rálapul a talaj felületére és a benne levő alkatrészeket a hó és eső feloldja és a talajba mossa. A trágya beszántásánál nem fog oly nagy baj lenni, ha a trágya szalmás része itt-ott a felületen marad, mert a feloldható alkatrészek nagy része már a talajba huzódott.

3. Azon alkatrészei a trágyának, a melyek növényi tápot képeznek, nem kevesbednek meg. A trágya mennyisége ugyan kevesebb lesz, mint mindenféle szerves anyagé, ha hosszabb ideig érintkezik a levegővel és nedvességgel, de a tulajdonképeni trágyázó alkatrészek nem mennek veszendőbe, a mit a termés mennyisége is meg fog mutatni, mert ezen anyagokat a talaj absorbeálja.

Sok gazda azt állítja, hogy a trágya nagyobb hatást gyakorol, ha télen át szétteregtetten hagyja, mintha késő ősszel hordatja ki s rögtön alászántja.

Vannak azonban esetek, a mikor ezen eljárás nem alkalmazható. Igen lejtős földekről a sebes eső, a gyorsan olvadó hó víze könnyen lemoshatja a szétteregtetten hagyott trágyát és azért a rögtön alászántás leendő helyén, ugyiszintén a nedves fekvésű földeknél is, mert tavasszal nagyon későn szikkadnak fel, ha trágyával vannak beterítve.

Ha pedig nem lehet ily földeken a trágyát azonnal alászántani, ezeken se szabad azt kis kupacokba rakni, sokkal ezélszerűbb lesz ez esetben a trágyát télen nagy kupacokba, összerakni jól megtiporni, s földdel befedni, hogy így a trágya értékes alkatrészei felbomlását megakadályozzuk és csak tavasszal a vetés megkezdése előtt tergetni el és szántani alá a trágyát.

A sertéshus besozása.

Kedvetét vevén e hónapban a sertésölés, azt hisszük, hogy időszerű lesz egy jeles gazdasszony tollából eredt következő eljárásnak a közlése: A jelen óvszakban gyakorta felmerül a háztartásban a következő két kérdés: 1. Mily arányban s mily mennyiségben használtassék a só, cukor és salétrom a hus besozásánál? Jobb-e a só-, cukor- és salétromkeveréket oldatként vagy pedig a tört keveréket száraz állapotban alkalmazni?

Az elsőre azt válaszolhatjuk, hogy az alábbi keverék igen jónak bizonyult és Angolországban különösen használják, s ez: 1 métermáza husra 6 kiló só-, 10 deka salétrom-és 1 kiló cukorból áll. Ha pedig folyadékot akarunk a besozásra használni, úgy az említett sókeverék 36 kiló vízben oldatként fel, 1 kiló sóra tehát 6 kiló víz számítottatik. A salétromnak az a tulajdonsága van, hogy a húst szép vörösre festi és tartósságát elősegíti. De a salétrom mennyiségénél, melyet a húshoz használunk, vigyázva kell eljárni, mert egészségi szempontból még sem oly ártatlan dolog ez, mint sokan gondolják. Az ily erősen besalétromozott hus káros hatást gyakorol az egészségre. — Több ízben tapasztaltatott, hogy az emberek erősen besalétromozott sódától rosszul lettek. A sódarnak már élénk piros külsője elárulja, hogy több-kevesebb salétromot használtak-e a besozás alkalmával. Ez ökből nem tanácsos, mint az sokszor történik, a husnak azon részét, mely a csontok mellett van s így a romlásnak is jobban ki van téve, erősen besalétromozni, minthogy az ily husba igen sok salétrom hatol be. Ha pedig a kellőnél több salétrom alkalmaztatik, akkor egyszersmind a hus keményebb, szívósabb lesz. A cukornak határozottan előnyösebb hatása van a husra, mert attól elég kemény s a mellett zamatos marad.

A második kérdésre: vajjon a hus szárazon sózásék-e be vagy pedig az illető só vízben oldva öntessék-e rá? azt válaszolhatjuk: hogy az utóbbi esetben igen óvatosan kell eljárni, mert sokszor meg történik, hogy a húst nem borítja el egészen az oldat, ekkor a kiálló részek könnyen romlásnak indulnak. E végett tehát jó a sólevet többször le- és felönteni. Ha pedig a hus pusztán csak bedörzsöltetik, ez esetben a só minden levét felszívja, s ily módon sokkal erősebb oldat képződik magában a husban, mi a túlsózást vonhatja maga után. A sókeveréknek vízben való feloldása és az ily módon való kezelés tehát sokkal ezélszerűbb, mert azon a bajon, hogy az oldat talán zsem lepné el egészen a húst, könnyű segíteni, t. i. annyi sóoldatot kell készíteni, hogy a húst tökéletesen elborítsa. De azért a száraz besozásnak is van előnye, amennyiben a későbbi füstölésnél a cél az, hogy a hus bizonyos fokig mielőbb megszáradjon. Ha pedig a besozásra folyadékot használnak, akkor a száradás minden- esetre nehezebben fog menni, mint a másik mód szerinti besozásnál, a midőn már maga a só is elvon a husból némi nedvességet. Oly időben tehát, mikor attól lehet tartani, hogy a hus füstölés közben romlásnak indul (különösen tavasszal vagy nyáron.) legezélszerűbb: a két besozási módot egyesítve alkalmazni, vagyis a szárazon bedörzsölt húst néhány napig állni hagyni, s csak ezután sóoldatba meríteni. A száraz besozásnak az a célja, hogy a husból a túlmennyiségű nedvet kiszívja, az utólag való leöntésnek pedig: hogy a húst a sólé keresztül-kasul átjárja.

Apróbb közlemények.

A gyümölcs átteleltetése. A gyümölcs átteleltetésére nagy gondot fordítsunk, mert minél jobban behaladunk a télbe, annál értékesebb lesz a gyümölcs, és a kinek még tavasszal friss gyümölcse van, azt igen jó áron értékesítheti. Figyelemmel kell lenni azonban arra, hogy a gyümölcsös kamra hőmérséke lehetőleg egyenletes legyen. +5 foknál hidegebb, 10 foknál melegebb ne legyen. legyen száraz és jól szellőztethető. Korhádó anyagokat vagy az olyanokat, a melyek kellemetlen dohossza-

got terjesztenek, mint régi deszkák tisztátalan szalma, el kell távolítani. Ha csak lehetséges oly módon kell a gyümölcsöt elrakni, hogy a szára felfelé a kelyhe alól legyen és ha elég hely van, egy rétegben helyezendők el, két-három rétegnél többet soha sem szabad egymásra rakni. Csak az igen kemény husú gyümölcs, ha a szedé-nél, behordásnál nem zuzódott, áll el hosszabb ideig halmokba felhanyva.

A vágás idejének befolyása a fa tartósságára. A mint már számtalan kísérlet mutatta, a decemberben vágott épületfa a legtartósabb- s legjobbnak bizonyult be; ugyanis a januárban vágott 12%, a februárban vágott 20% s a márcziusban vágott 38%-kal volt gyengébb a decemberben vágottnál. Es így február végénél tovább semmiesetre se tanácsos a vágási időt kiterjeszteni. — Annyiszor el volt már ez különben mondva, hogy alig van gazda, ki ne hallotta vagy olvasta volna, és mégis még mindig vétkeznek a gazdák a szabály ellen.

Az enyedi vasúti állomáson 1882. szeptember-től 1881 márcziusig 1076 métermáza s 39 kgramm gyümölcsárú adatot föl: összesen 46 különböző vasútállomásig szállítás végett. Szállított pedig a következő helyekre: Bécs 2753. Budapest 65265. Kolozsvár 8492. Arad 4520. Temesvár 3924. Debreczen 7784. Brassó 685. Kis-Ujszálás 1063. Maros-Vásárhely 820. Nagy-Várud 398. Hod-Mező-Vásárhely 4866. Apahida 359. Nagy-Szeben 127. Esztergom 972. Hejásfalva 599. Garamberczence 204. Gyulafehérvár 355. Püspök-Ladány 514. Nyiregyháza 199. Kis-Várud 115. Miskolcz 26. Feled 30. Szoboszló 204. Fegyvernek 51. Hatvan 57. Déva 147. Hátszeg 135. Alvincz 61. Alkenyér 59. Szászváros 46. Petrosény 109. Nagy-Károly 46. Mármaros-Sziget 54. Kis-Majtény 70. Orosz-háza 74. Szeged 97. Pozsony 56. Versecz 36. Selmecz-Bánya 216. Bázias 102. Apezsztántó 29. Földvár 132. Segesvár 78. Magyar-Nádas 90. Maros-Ludas 205. Balázs-falva 505 kgramm.

Időjárás (meteorologiai adatok).

Nagy-Enyed, 1882 decz. 1—7.

Hó	Nap	Légnyomás milli- meterben				Hőmérséklet C fok- ban				S z e l-		Csapadék milli- literben	
		7 óra reggel	2 óra d. u.	8 óra este	közép	7 óra reggel	2 óra d. u.	8 óra este	közép	irány	erő		
december	1	742.0	739.5	740.0	740.5	3.0	5.0	2.5	3.5	EK	0	5	2mm
	2	336.0	349	36.5	35.8	2.0	5.0	3.5	3.5	EK	1	4	1mm
	3	338.0	350	39.5	38.5	2.0	2.0	0.5	1.5	EK	1	5	hó
	4	42.0	41.0	40.0	41.0	2.0	0.3	2.5	0.6	DN	1	3	0
	5	335.5	34.0	34.2	34.8	3.0	1.5	0.8	0.2	EK	1	3	0
	6	31.6	30.5	30.8	30.9	1.0	5.8	4.2	3.6	EK	1	3	0
	7	734.5	36.0	37.5	36.0	3.0	6.2	4.1	4.4	EK	1	13	0

*) A felhőzetet, ha az ég egészen tiszta, 0-al, ha negyed része borult, 1-gyel; ha fele 2-vel; ha háromnegyede, 3-mal; ha egészen borult 4-gyel; ha borult és esik 5-tel szokás jelölni

December 1—7-ig volt a legnagyobb légnyomás: 742 milliméter 1-én és 4-én 7 óra reggel; a legkisebb légnyomás: 730.5 milliméter 6-án 2 órakor délután; a legnagyobb hőmérséklet 6.2° C 7-én 2 órakor délután; a legkisebb hőmérséklet —3.0° C 5-én 7 ó. reggel.

Piaczi árak

Nagy-Enyeden, 1882. december 7 -én.

HL	tiszta buza ára minőség szerint	6 50—5 75
	elegy buza	5 25—4 75
"	rozs	4 ——3 75
"	zab	2 76—2 50
"	törökbuza	3 50—3 30
"	burgonya	1 40—1 50
M	máza széna, kötetlen—kötött	3 90—4 10
"	szalma	1 70—1 90
Kg	marhahus	0 40
"	sertéshus	0 48
"	borjúhús	0 32
"	ürühus	0 24
	Téli vetemény elég. Gyümölcs kevés	

1628. számhoz.

1882.

Árlejtési hirdetmény.

A Tövis-balázsfalvi törvényhatósági uton levő miháleczfalvi marosi révhez vezető rév-lejárók és a rév megvédése céljából a **Maros folyóba építendő partvédművek** kivitele foganatosításának biztosítása iránt **folyó évi december hó 14-én délelőtt 10 órakor** kezdődőleg az alsófehérmegyei kir. építészeti hivatal irodájában, a megye alispánjának vezetése mellett, **szó- és írásbeli** versenytárgyalás tartatik.

A tervek, költségvetés és építési feltételek alólírott hivatalnál a rendes hivatalos órákban megtekinthetők, és ugyanott átvehetők a zárt ajánlati minták is.

Felhivatnak a vállalkozni szándékozók, miszerint a fenn kitett napon és órában a 3558 frt 57 krt tevő költségvetési összeg 5%-át tevő 178 frtnyi készpénz vagy ennek megfelelő értékpapírból álló bánatpénzzel ellátva a kir. építészeti hivatal irodájában személyesen jelenjenek meg, vagy pedig jogérvényes írásbeli zárt ajánlatukat az 5%-től bíratpánznek melléklésével nevezett hivatalhoz a kitűzött nap délelőtti 10 órájáig annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem vétetnek.

Nagy-Enyeden, 1882. december hó 7-én.

Alsófehérmegyei m. kir. építészeti hivatal.

Kis lottéria.

Budai húzás november 25-én

43 56 54 90 86

Jövő húzás december 9-én.

Brünni húzás december 6-án

87 82 24 80 11

Jövő húzás december 20-án

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY.

MAKKAI DOMOKOS.

SZILÁGYI FARKAS.

SZILÁGYI GYULA.

TÖRÖK BERTALAN.

VÁRÓ FERENCZ.

KIADÓ-TULAJDONOS: POLLÁK MÓR.

1189. M. kir. kerületi börtönigazgatóság.

1882.

ÁRVERÉS.

Ezen kir. kerületi börtön házi élelmezésénél az 1883. évben gyűjtendő konyhai és sütődei hulladékok, kenyérhéjak és moslék értékesítése céljából **folyó hó 28-án délelőtt 10 órakor** irodámban nyilvános szóbeli árverés fog tartatni. Bánatpénz 5 frt. A feltételek nálam megtekinthetők.

Nagy-Enyeden, 1882. december 6-án.

Balkay,

igazgató.

Kiadó lakás.

A piacon levő Marton-féle házban, az emeleten levő 3 szoba, konyha és kamrából álló lakás, nemkülönbön a földszinti utcai lakás 1883. április 24-kétől kiadandó. — Bővebben értekezhetni a kiadóhivatalnál.

Karácsoni és újévi ajándékok!!

Tisztelettel van szerencsém a n. é. helybeli és vidéki közönséggel tudatni, hogy

KARÁCSONI és ÚJÉVI

igen alkalmas

ajándékaim

mindennemű új cikkek igen gazdag választékban.

Ugyszintén

GYERMEKJÁTEKOK

nagy mennyiségben megjötték és bátorkodom t. pártfogóimat a dús kirakat megtekintésére teljes tisztelettel meghívni. —

Alázatos kész szolgáljuk:

Bisztricsány Lajos.